

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 13 de març de 2024

Catequesi. Els vicis i les virtuts. 11. L'actuació virtuosa

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Després d'haver conclòs la nostra visió general de la sèrie sobre els vicis, ha arribat el moment de dirigir la mirada al quadre simètric que s'oposa a l'experiència del mal. El cor humà pot complaure's en males passions, pot prestar atenció a temptacions nocives disfressades amb vestits seductors, però també pot oposar-se a tot això. Per feixuc que sigui, l'ésser humà està fet per al bé, que el realitza veritablement, i també pot practicar aquest art fent que algunes disposicions es facin permanents en ell. La reflexió sobre aquesta meravellosa possibilitat nostra constitueix un capítol clàssic de la filosofia moral: el capítol de les virtuts.

Els filòsofs romans l'anomenaven *virtus*, els grecs *aretè*. El terme llatí subratlla sobretot que la persona virtuosa es forta, valenta, capaç de disciplina i ascetisme; per tant, l'exercici de la virtut és fruit d'una llarga germinació que requereix esforç i fins i tot sofriment. La paraula grega *aretè* indica alguna cosa que sobresurt, alguna cosa que ressalta, que suscita admiració. La persona virtuosa és, doncs, la que no es desnaturalitza deformant-se, sinó que és fidel a la seva vocació, que es realitza plenament.

Ens equivocaríem si penséssim que els sants són excepcions de la humanitat: una mena de cercle estret de campions que viuen més enllà dels límits de la nostra espècie. Els sants, en aquesta perspectiva que acabem d'introduir sobre les virtuts, són, en canvi, aquells que arriben a ser plenament ells mateixos, que realitzen la vocació pròpia de qualsevol ésser humà. Que feliç seria el món si la justícia, el respecte, la benevolència mútua, l'amplitud del cor i l'esperança fossin la normalitat compartida i no una rara anomalia! Per això el capítol de l'actuació virtuosa, en aquests temps dramàtics nostres, en què sovint ens trobem amb l'espectacle pitjor de la persona humana, hauria de ser redescobert i practicat per tots. En un món deformat, hem de recordar la forma en què hem estat plasmats, la imatge de Déu que està impresa per sempre en nosaltres.

Però, com definir el concepte de virtut? El Catecisme de l'Església catòlica ens ofereix una definició precisa i concisa: «La virtut és una disposició habitual i ferma a fer el bé» (n. 1803). No és, per tant, un bé improvisat i una mica casual que cau del cel de manera esporàdica. La història ens diu que fins i tot els criminals, en un moment de lucidesa, han realitzat bones accions; certament aquestes accions estan escrites en el «llibre de Déu», però la virtut és una altra cosa. És un bé que neix d'una lenta maduració de la persona, fins convertir-se en una característica interior seva. La virtut és un *habitus* de la llibertat. Si som lliures en cada acte, i cada vegada som cridats a elegir entre el bé i el mal, la virtut és allò que ens permet tenir un hàbit que ens porta a l'elecció correcta.

Si la virtut és un do tan bonic, immediatament sorgeix una pregunta: com es pot adquirir? La resposta a aquesta pregunta no és senzilla, sinó complexa.

Per al cristià, el primer auxili és la gràcia de Déu. De fet, l'Esperit Sant actua en nosaltres, que hem estat batejats, obrant en la nostra ànima per a conduir-la a una vida virtuosa. Quants cristians han arribat a la santedat a través de les llàgrimes, en constatar que no

podien superar algunes debilitats! Però han experimentat que Déu ha completat aquella obra bona que per a ells era només un esbós. La gràcia precedeix sempre el nostre compromís moral.

A més, no hem d'oblidar mai la riquíssima lliçó que ens ha arribat de la saviesa dels antics, que ens diu que la virtut creix i pot ser cultivada. I per tal que això passi, el primer do de l'Esperit que s'ha de demanar és precisament la saviesa. L'ésser humà no és territori lliure per a la conquesta dels plaers, de les emocions, dels instints, de les passions, sense que pugui fer res contra aquelles forces a vegades caòtiques que l'habiten. Un do inestimable que tenim és l'obertura mental, és la saviesa que sap aprendre dels errors per a dirigir bé la vida. Després es necessita la bona voluntat: la capacitat d'elegir el bé, de plasmar-nos mitjançant l'exercici ascètic, defugint els excessos.

Estimats germans i germanes, comencem així el nostre viatge a través de les virtuts, en aquest univers serè que resulta desafiant, però que és decisiu per a la nostra felicitat.